

ECONOMIES' HORIZONS
Економічні
горизонти

DOI: doi.org/10.31499/2616-5236

Homepage: <http://eh.udpu.edu.ua>

ISSN
2522-
9273
(print)
2616-
5236 (online)

UDC: 316.334.23:330.34(477)

JEL Classification L31, I38

DOI: [10.31499/2616-5236.4\(33\).2025.343115](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(33).2025.343115)

Iryna Mykolaichuk, State University of Trade and Economics

PhD (Economic Sciences), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management

Olena Velychko, State University of Trade and Economics

PhD (Economic Sciences), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management

Anna Makohonchuk, State University of Trade and Economics

Student of higher education

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN UKRAINE: CURRENT STATUS AND FUTURE DEVELOPMENT OPPORTUNITIES AMID WAR CONDITIONS

Анотація: Метою статті є обґрунтування сутності та ролі соціального підприємництва в Україні в умовах війни як одного із ключових механізмів відповіді суспільства на кризовий стан економіки. Використано такі методи дослідження як аналіз та синтез, абстрагування та узагальнення, контекст-аналіз, індукція та дедукція. Обґрунтовано теоретичні основи формування та сутності соціального підприємництва. Наведено приклади соціальних підприємств та соціальних проєктів в Україні. Запропоновано стратегічні напрями розвитку соціального підприємництва в Україні.

Abstract: The article examines the essence, current state, and prospects for the development of social entrepreneurship in Ukraine. It reveals its theoretical foundations as an innovative form of economic activity that combines efficiency with social responsibility. Social entrepreneurship is presented as an important mechanism for transforming the socio-economic system and addressing the challenges faced by veterans, internally displaced persons, people with disabilities, and other vulnerable groups. The relevance of the study is determined

by the need for sustainable models of their integration into economic recovery processes and the formation of an “Economy of Dignity.” Particular attention is paid to the factors driving the growth of social entrepreneurship in conditions of war, instability, and increasing social challenges. The article outlines the main areas of activity of Ukrainian social enterprises, including support for vulnerable groups, environmental initiatives, education, rehabilitation, and volunteer projects.

The study analyzes international experience, particularly European Union practices adapted to Ukrainian realities, and highlights successful initiatives such as Good Bread from Good People, Veterano Group, WoodLuck, and Vbrani, which effectively combine social missions with economic sustainability. Institutional challenges are identified, including the lack of a clear legal definition of social entrepreneurship, which limits government support, while the flexibility of organizational forms enables enterprises to adapt quickly to changing social needs.

The key drivers of development include acceleration programs (such as GreenHouse for Social Innovators and Junior Achievement Ukraine) and venture financing from the Ukrainian Social Venture Fund. The study concludes that social entrepreneurship is a strategic tool for the country's reconstruction, veteran reintegration, and human capital development. Among the main prospects are improving legislation, building support infrastructure (incubators, accelerators, social investment funds), and enhancing education and training for social entrepreneurs. The effective use of the potential of social entrepreneurship can help address social problems, increase employment, and contribute to Ukraine's post-war economic recovery.

Keywords: social entrepreneurship, social enterprise, social problems, war, social innovations, social programs, social business

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальне підприємство, соціальні проблеми, війна, соціальні інновації, соціальні програми, соціальний бізнес

Постановка проблеми. Сучасні умови воєнного часу в Україні зумовлюють потребу у пошуку нових моделей соціально-економічного відновлення, серед яких особливе місце посідає соціальне підприємництво як інструмент поєднання бізнесових механізмів із вирішенням суспільно значущих проблем. Актуальність дослідження розвитку соціального підприємництва в Україні є

надзвичайно високою, що стає одним із головних інструментів реагування на кризові явища періоду 2020–2025 років. Соціальне підприємництво заповнює прогалини в роботі державних систем, які не готові до масштабної реабілітації та інтеграції ветеранів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО) та людей з інвалідністю, перетворює соціальну напругу на економічний потенціал, мобілізуючи незадіяний людський

капітал, що збільшує внутрішнє виробництво і знижує соціальні витрати. Крім того, сучасне соціальне підприємництво інтегрується у національну безпеку (наприклад, виробництво БПЛА) та готує економіку до післявоєнної відбудови і вимог євроінтеграції завдяки фокусу на сталому розвитку та соціальному капіталі. Попри помітне зростання кількості соціальних підприємств та їхню вагому суспільну роль в суспільстві, соціальне підприємництво в Україні все ще функціонує фактично без офіційного правового статусу, оскільки не має чітко визначеного легального поняття на державному рівні, що спричиняє інституційну невизначеність.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Зарубіжні вчені активно досліджують процес адаптації персоналу до соціального підприємництва (СП) як економічного явища. Зокрема, Дж. Грегорі Діз (1998) заклав концептуальну основу соціального підприємництва та сформував школу двоїстої місії. Базовою ідеєю його концепції було застосування підприємницьких принципів для створення соціальної цінності [16]. Серед сучасних закордонних дослідників розвитку соціального підприємництва доцільно визнати іспанських науковців Дж. М. Карделла, Б. Р. Ернандес-Санчес, А. А. Монтейро, Х. К. Санчес-Гарсія (2021), які досліджують інтелектуальні структури як перспективи розвитку соціального підприємництва [15]; А. С. Фебріанто, Р. Хойрунніса,

А. Судіро, М. Рахаю (2023) пропонують стратегію розвитку соціального підприємництва [17] тощо.

Найбільш відомими українськими дослідниками становлення та розвитку соціального підприємництва є: А. Свинчук, А. Корнецький, В. Назарук, Н. Гусак, А. Туманова, М. Гончарова (2017), дослідження яких присвячено аналізу теоретичних засад, механізмів становлення та практичних інструментів розвитку соціального підприємництва в Україні, ролі соціальних інновацій, партнерства і підприємницьких ініціатив у вирішенні суспільних проблем та досягненні сталого розвитку [10]; Г. Богацька (2023) розкриває зміст та ключові елементи соціального підприємства, виокремлює шляхи їх підтримки в суспільстві, обґрунтовує зміст поняття «соціальний бізнес» та роль держави у його розвитку [2]; С. Бойда (2023) аналізує роль та потенціал діяльності соціальних підприємств, особливо під час війни, вважаючи його важливою стратегією відновлення повоєнної економіки [3]; О. Продіус., С. Нейков, Є. Славенко (2024) присвячують дослідження викладенню проблем та перспектив розвитку соціального підприємництва в Україні, акцентуючи увагу на його ролі в умовах інклюзивного економічного розвитку, а також розглядають міжнародні проекти підтримки [9] тощо.

Метою статті є обґрунтування особливостей

розвитку соціального підприємництва в Україні як ключового механізму відповіді на кризу 2020–2025 років, що охоплює стратегічний зсув до системних, економічно стійких рішень (включно з інклюзивним підприємництвом та реінтеграцією ветеранів) та окреслення пріоритетів для подолання правової невизначеності й уніфікації вимірювання соціального впливу.

Виклад основного матеріалу дослідження. За визначеннями науковців термін «соціальне підприємство» першочергово асоціюється із діяльністю благодійних організацій або соціальною інтеграцією знедолених людей та людей з особливими потребами. Так стереотипи та неповна поінформованість негативно впливають на зростання ролі соціальних підприємств в суспільстві та перспектив їх фінансування [2].

Дослідження розвитку соціального підприємництва в Україні показало, що цей процес відбувається досить поступально та хвилеподібно, що зумовлене, насамперед, кризовими періодами. Перші помітні ініціативи з'явилися ще до 2014 року, проте збройний конфлікт на Сході та зростання кількості внутрішньо переміщених осіб стали першим потужним каталізатором для активізації сектора. У цей час соціальні підприємства почали відігравати роль компенсаторного механізму, заповнюючи прогалини, що залишала держава, особливо у сфері допомоги ветеранам і ВПО.

Початковий етап розвитку характеризувався переважно гуманітарною спрямованістю ініціатив, що фінансувалися грантами та були зорієнтовані на працевлаштування й задоволення основних соціальних потреб.

Пандемія COVID-19 (2020–2021) виявила необхідність у гнучких та інноваційних рішеннях, посиливши тренд до цифровізації соціальних послуг. Проте, повномасштабне вторгнення у 2022 році стало найбільш потужним і незворотним каталізатором. Ця криза спровокувала необхідний стратегічний зсув у функціонуванні соціального підприємництва, що відбувся від хаотичної допомоги до професійно керованих, економічно стійких рішень. Виникла гостра потреба в системних рішеннях для реінтеграції ветеранів, ВПО та людей з інвалідністю, що перетворило Україну на унікальне середовище для соціальних інновацій у критичних сферах (адаптивний дизайн, холістична реабілітація, виробництво БПЛА). В такий спосіб соціальне підприємництво перейшло від благодійності до «Економіки Гідності» та системної відповіді на фізичні та психологічні травми, інтегруючись у національну безпеку та відбудову.

Сучасне соціальне підприємство в Україні є динамічним явищем, під яким розуміється діяльність, що успішно поєднує комерційну ефективність із вирішенням гострих соціальних проблем та задоволенням суспільних потреб. За своєю суттю, соціальне підприємство

функціонує як гібридна економічна модель, яка інтегрує прагнення до фінансової стійкості (необхідної для незалежності від грантів) та соціальної відповідальності [13]. Дослідження науковців свідчать, що для соціального підприємництва критично важливими є інноваційний та проблемно-орієнтований підходи, що особливо загострилися в період трансформаційних криз [6].

Незважаючи на значне кількісне зростання сектора та його високу соціальну значущість, соціальне підприємництво в Україні досі розвивається не маючи чіткої легальної дефініції на державному рівні. Ця інституційна невизначеність створює вагомий парадокс. З одного боку, відсутність законодавчого закріплення призводить до повільного формування державних інструментів управління та цільової підтримки, зокрема податкових преференцій. З іншого боку, саме відсутність жорсткого регулюючого закону дозволяє соціальним підприємствам обирати найбільш оптимальну для їхньої бізнес-моделі організаційно-правову форму – від комерційного проєкту громадської організації до публічного акціонерного товариства, долаючи зайві перешкоди. Ця гнучкість є критичною перевагою в умовах швидкої зміни кризової кон'юнктури, дозволяючи оперативно адаптуватись до потреб суспільства [6].

Найбільш потужним і незворотним каталізатором для розвитку соціального

підприємництва стало повномасштабне вторгнення в Україну в 2022 році, наслідки якого створили низку безпрецедентних і масштабних викликів, що вимагали негайного вирішення: внутрішнє переміщення мільйонів осіб, трудова міграція та необхідність комплексної реабілітації й інтеграції великої кількості військових та цивільних осіб з інвалідністю.

Традиційні державні системи реінтеграції виявилися структурно не готовими до таких масштабів [5]. До 2022 року діяльність соціальне підприємництво часто була хаотичною і, як зазначали експерти, сходила нанівець після припинення зовнішнього фінансування. Натомість, після початку повномасштабного вторгнення виникла гостра потреба в професійному управлінні соціальним впливом. Саме соціальне підприємництво отримало унікальну «ліцензію на інновації» – можливість швидкого тестування нових гіпотез та бізнес-моделей для вирішення соціальних проблем, які можуть бути негайно масштабовані [5]. Це перетворило Україну на унікальне середовище для соціальних інновацій у критичних сферах – від забезпечення стійкого житла для ВПО, комплексні програми реабілітації ветеранів до інклюзивного працевлаштування [13]. Такий інноваційний підхід забезпечує сьогодні не просто гуманітарну допомогу, а створює системні, економічно стійкі рішення, що є життєво

необхідними для довгострокової стійкості та відновлення країни.

Період 2020–2025 років характеризується інноваційним підходом до вирішення соціальних проблем, що охоплює адаптивний дизайн, холістичну реабілітацію та розвиток місцевої стійкості та виходить далеко за межі виключно проблем з працевлаштування.

Сучасні соціальні підприємства активно працюють над створенням спеціалізованих ринків та інклюзивних робочих місць для вразливих груп. Наприклад, пекарня Good Bread from Good People успішно працевлаштовує людей з ментальними порушеннями, демонструючи життєздатну модель інклюзивного виробництва [12]. Є багато інших прикладів соціальних підприємств в Україні, серед яких магазин підприємство Вільна нитка, що допомагає вирішувати проблему працевлаштування жінок у скруті а багатодітних матерів; кав'ярня Horizontal – допомагає розвивати сучасні культурні простори та міську культуру та відкрилася задля можливості фінансування соціальних програм та багато інших [11].

Ключовою інновацією є акцент на адаптивному дизайні та сенсорній інтеграції. Команда «Heart of Change» розробила колекцію адаптивного одягу, який поєднує естетику з високою практичністю та функціональністю, необхідною для людей з обмеженими можливостями [12]. Водночас, Музей у темряві «03:00» (СЕО проєкту Аліна Марненко) після

2022 року здійснив стратегічне розширення. Враховуючи значну кількість військових та цивільних із порушеннями зору, проєкт почав зосереджуватися на професійній реабілітації та економічній інтеграції ветеранів [5].

Зазначені вище та інші численні інноваційні кейси (табл.1) є відбиттям концепції суспільно-економічної думки «Економіки Гідності» – системної відповіді на фізичні та психологічні травми, що перетворює благодійність на виробництво якісних, спеціалізованих продуктів, які відновлюють самодостатність цільових груп, ставить на перше місце людську гідність та добробут, а не лише фінансові показники (табл.1).

Масштабні виклики, пов'язані з реінтеграцією ветеранів, стимулювали створення холістичних, багатовимірних соціальних програм. Проєкти, підтримані IREX та партнерами (2022–2025 рр.), охоплюють повний спектр потреб демобілізованих осіб: кар'єрне консультування, фахова підготовка (зокрема, у сфері логістики), юридична підтримка для реалізації права на земельні ділянки та відкриття сімейних фермерських господарств [8].

Особливою інновацією є стратегічне залучення соціальних підприємств до важливих секторів та підтримка ментального здоров'я. Вперше до програм реінтеграції включено менеджмент хронічного болю у ветеранів [8], що є визнанням психологічних та фізичних травм війни як

невід'ємної частини економічної реінтеграції. Крім того, державні грантові програми для ветеранів (Міністерство економіки, Ощадбанк) стимулюють відкриття власної справи у стратегічних галузях, включаючи виробництво безпілотних літальних апаратів

(БПЛА) [13]. Це демонструє успішну інтеграцію соціального підприємництва у національну безпеку та оборонно-економічний сектор, формуючи повну екосистему психологічної, економічної та правової підтримки.

Таблиця 1

Приклади соціальних підприємств в Україні

Назва підприємства	Сфера діяльності	Соціальна місія	Фокус впливу (2022-2025pp.)
Veterano Group (наприклад, Veterano Pizza)	Мережа закладів громадського харчування	Працевлаштування та соціальна інтеграція ветеранів російсько-української війни та членів їхніх сімей.	Активно підтримують військових через «підвішену піцу» та надають їжу пораненим захисникам у шпиталях. Розширення франшизи для створення нових робочих місць для ветеранів.
Good Bread from Good People	Інклюзивна пекарня	Працевлаштування людей з ментальною інвалідністю, їхня соціалізація та гідна реалізація в роботі.	З початку повномасштабного вторгнення безоплатно передали сотні тисяч хлібин військовим, вимушеним переселенцям та жителям прифронтових територій.
WoodLuck	Меблева майстерня	Працевлаштування ветеранів та людей, які пройшли реабілітацію від залежностей. Сприяння їхній реінтеграції.	Виготовлення меблів на замовлення та для благодійних проєктів, які підтримують громади, що постраждали від війни.
Vbrani	Виробництво в'язаних виробів (аксесуари, одяг)	Фінансова підтримка та соціалізація людей похилого віку (майстринь) з різних регіонів України.	Надання роботи та доходу майстриням-пенсіонеркам, багато з яких є ВПО або проживають у складних умовах, забезпечуючи їм можливість працювати з дому.

Джерело: сформовано авторами на основі [14]

У контексті відбудови та євроінтеграції, соціальне підприємництво сфокусувалося на зміцненні соціального капіталу в регіонах та запобіганні відтоку молоді. Проєкт «Відновлення через соціальне підприємство», реалізований Junior Achievement Україна (2023–2025pp.), передбачає підтримку молодіжного СП через програму Pre-Accelerator та надання мікрогрантів у розмірі €2000 для реалізації перших ідей [1].

Яскравим прикладом впровадження інноваційних проєктів, спрямованих на впровадження європейських стандартів, є акселератор «GreenHouse for Social Innovators», що надає особливу увагу стійким екологічним (зеленим) та цифровим моделям соціального бізнесу [7]. Ця стратегія свідомо готує місцеві економіки до вимог зеленого та цифрового переходу ЄС. Прикладом успішної роботи в громадах є підтримка ініціатив для

молоді NEET (яка не залучена до роботи, навчання чи тренінгів). Зокрема, Платформа Соціальних Змін підтримала створення молодіжного хабу в селі Студениця, який став осередком соціальних та освітніх послуг для понад 120 підлітків [7].

Інвестиції у молодіжне соціальне підприємництво в сільських громадах є критичним інструментом для соціальної відбудови та ефективної децентралізації.

У період 2020–2025 років критичну роль у фінансуванні соціального підприємництва відіграв Український фонд соціального венчурну (Ukrainian Social Venture Fund, USVF), який, за даними 2024 року, підтримав понад 56 соціальних компаній [5]. Наявність значного приватного та венчурного капіталу, спроможного інвестувати у соціальний вплив, підтверджує зміну інвестиційного клімату.

Крім венчурного фінансування, в Україні функціонує багаторівнева система грантової підтримки:

- мікрогранти (наприклад, €2000 від JA Ukraine) для початкової ідеї та тестування стартапів [1];

- середні гранти (наприклад, Impact Business Accelerator до €15,000) для акселерації та підтвердження життєздатності бізнес-моделі [4];

- державна підтримка, включаючи програму «Робота та цільові гранти від Ощадбанку, спрямовані на створення нових робочих місць, зокрема для

ветеранів, та підтримку переробних підприємств [13].

Наведена комбінація іноземних інвестицій та державних програм є ефективною для швидкого реагування на кризу, оскільки забезпечує довгострокову фінансову стійкість, дозволяє соціальним підприємствам, особливо в оборонному та реабілітаційному секторах, отримати необхідний фінансовий поштовх для масштабування рішень.

Акселераційні програми є ключовим механізмом для трансферу знань, підвищення кваліфікації та впровадження сучасних бізнес-моделей. Серед таких найбільш значущих програм виділяються GreenHouse for Social Innovators [7], а також програми Junior Achievement [1]. Їх стратегічна роль полягає у їхньому фокусі на зеленому та цифровому переході – ключових пріоритетах європейської інтеграції. GreenHouse активно зміцнює мережу та партнерство із соціальними новаторами з Німеччини та Нідерландів, сприяючи міжнародному обміну та легітимності українських соціальних інновацій [7]. Акселератори не лише надають знання, але й інтегрують екологічні та цифрові стандарти, які будуть обов'язковими для післявоєнного відновлення та вступу до ЄС, забезпечуючи економічну стійкість та відповідність міжнародним вимогам.

Незважаючи на інноваційне зростання, сектор соціального підприємництва в Україні

стикається із системними викликами, що потребують інституціоналізації для забезпечення сталого та максимального соціального впливу. Головним обмеженням розвитку соціального підприємництва та його інтеграції у державні програми відбудови є відсутність спеціалізованого регулюючого закону. Це ускладнює надання державних преференцій (зокрема податкових пільг) та доступ до незадіяних комунальних ресурсів, які могли б ефективно використовуватися для соціальних проєктів [6].

Стратегічним пріоритетом розвитку соціального підприємництва в Україні є нині розробка та ухвалення відповідної законодавчої бази. Важливим кроком для консолідації та прозорості екосистеми є створення уніфікованого реєстру соціальних підприємств, який фіксував би суб'єктів і надавав детальну інформацію про їхню діяльність, продукцію та про соціальні зміни, які вони генерують [6]. Такий реєстр дозволить вимірювати соціальний вплив, що є критично важливим проєктом для залучення іноземних та інституційних інвестицій і підвищення прозорості сектора у національних програмах відбудови.

Серед ключових перспектив розвитку соціального підприємництва залишаються мобілізація ресурсів, які традиційний бізнес часто ігнорує, зокрема людського та фізичного капіталу. Людський капітал охоплює великі за чисельністю, але

психологічно вразливі соціальні групи: ветеранів, внутрішньо переміщених осіб (ВПО), людей з інвалідністю, молодь та інші, які мають навички, але стикаються з упередженнями на ринку праці. У контексті демографічних викликів, спричинених війною (втрати, інвалідність, міграція), соціальне підприємництво стає інструментом перетворення соціальної напруги на економічний потенціал держави. Цільове працевлаштування цих груп реалізує соціальну місію та водночас збільшує внутрішнє виробництво й знижує соціальні витрати. Фізичний капітал охоплює незадіяні будівлі та об'єкти комунальної власності, які можна перетворити на соціальні хаби, виробничі майданчики або центри реінтеграції в процесі створення нових точок економічного зростання [6].

Для підтримки цієї стратегії та забезпечення довгострокового зростання необхідна інтеграція освітніх програм, зокрема впровадження дисципліни «Соціальне підприємництво» у закладах вищої освіти. Це забезпечить підготовку кваліфікованих спеціалістів та підвищить обізнаність суспільства про справжні цілі та економічну значущість цієї сфери діяльності.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Значуща роль соціального підприємництва (СП) в Україні у 2020–2025 роках полягає в його системному переході від благодійності до стійких, інноваційних рішень для реінтеграції ветеранів, внутрішньо

переміщених осіб та людей з інвалідністю, що формує концепція суспільно-економічної думки «Економіки Гідності» та інтегрується у національну безпеку. Незважаючи на успіх і залучення венчурного капіталу, головною перешкодою залишається відсутність легальної дефініції. Для забезпечення довгострокового розвитку та максимального соціального впливу необхідно: прийняти закон про соціальне підприємництво для надання податкових пільг;

створити уніфікований Реєстр для прозорого вимірювання соціального впливу; інтегрувати соціальне підприємництво як пріоритетного виконавця у програми післявоєнної відбудови, особливо для працевлаштування вразливих груп населення та здійснювати підготовку кваліфікованих спеціалістів задля підвищення рівня обізнаності суспільства про справжні цілі та економічну значущість цієї сфери діяльності.

References

- Analitichnyi zvit proiektu «Vidnovlennia cherez sotsialne pidpriemstvo» (2023–2025).* URL: https://ja-ukraine.org/wp-content/uploads/bbb_white_paper_analitichnyj_zvit_2025.pdf. [in Ukrainian].
- Bohatska, N. (2023). *Perspektyvy rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini [Perspectives of Social Entrepreneurship Development in Ukraine]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economics and Society*, 53. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-4>. [in Ukrainian].
- Boyda, S. (2023). *Sotsialne pidpriemnytstvo yak instrument pisliavoiennoi vidbudovy ekonomiky Ukrainy [Social Entrepreneurship as a Tool for Post-War Economic Reconstruction in Ukraine]*. *Ekonomika ta suspilstvo – Economics and Society*, 58. doi: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>. [in Ukrainian].
- Diia. Biznes. URL: <https://business.diia.gov.ua/education/impact-business-accelerator> [in Ukrainian].
- Kalibaba, O. (2024) *Brave Summit 2024: yak sotsialni innovatsii dopomahaiut rozv'iazuvaty nahalni problemy v umovakh viiny [Brave Summit 2024: How Social Innovations Help Solve Urgent Problems in Wartime]*. Vector Media – Vector Media. URL: <https://vctr.media/ua/promprylad-brave-summit-2024-246640/> [in Ukrainian].
- Kovtunenکو, Yu.V., Kovtunenکو, D.Yu. & Fomina, N.M. (2021). *Problemy i perspektyvy rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini v umovakh transformatsiinoi ekonomiky. [Problems and Prospects of Social Entrepreneurship Development in Ukraine under Transformational Economy]*. *Ekonomika ta finansy – Economics and Finance*, 11/2, 60–67. URL: <http://efp.in.ua/uk/journal-article/783> [in Ukrainian].
- Mizhnarodna akseleratsiina prohrama «GreenHouse for Social Innovators». URL: <https://grant.market/opp/greenhouse> [in Ukrainian].
- Pidtrymani proiektu reintehratsii veteraniv. Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. URL: <https://veteran-reintegration.in.ua/projects/> [in Ukrainian].
- Prodius, O.I., Neikov, S.O. & Slavenko Ye.A. (2024). *Sotsialne pidpriemnytstvo ta yoho rol v umovakh inkluzyvnoho ekonomichnoho rozvytku. [Social Entrepreneurship and Its Role in Inclusive Economic Development]*. *ECONOMICS: Time Realities*, 4(74),

- P82–88. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2024/No4/81.pdf>. doi: <https://doi.org/10.15276/ETR.04.2024.9>. [in Ukrainian].
- Svinchuk A.A. et al. (2017). *Sotsialne pidpriemnytstvo: vid idei do suspilnykh zmin*. Kyiv: Pidpriemstvo «Vienei». URL: https://krliman.gov.ua/upload/editor/soc_biznes.pdf. [in Ukrainian].
- Sotsialne pidpriemnytstvo v Ukraini. URL: <https://socialbusiness.in.ua/>
- U stolytsi prezentuvaly praktychni keisy molodizhnykh startupiv sotsialnoho pidpriemnytstva. URL: <https://surl.li/uzrner>.
- Shcho take sotsialne pidpriemnytstvo ta yak yoho rozvyvaty. Oshchadbank. URL: <https://www.oschadbank.ua/blog/so-take-socialne-pidpriemnictvo-ta-ak-jogo-rozvivati-2> [in Ukrainian].
- Yak rozvyvaty sotsialne pidpriemnytstvo: osoblyvosti biznesu ta ukrainski keisy. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/yak-rozvivati-soczialne-pidpriemnicztvo-osoblivosti-biznesu-ta-ukrayynski-kejsi>. [in Ukrainian].
- Cardella, G.M., Hernández-Sánchez B.R., Monteiro A.A. & Sánchez-García J.C. (2021). *Social Entrepreneurship Research: Intellectual Structures and Future Perspectives*. *Sustainability*, 13(14), 7532. DOI: [10.3390/su13147532](https://doi.org/10.3390/su13147532). [in English].
- Dees, J.G. (1998). *The Meaning of "Social Entrepreneurship"*. Duke University, Fuqua School of Business. [in English].
- Febrianto, A.S., Khoirunnisa, R., Sudiro, A. & Rahayu M. (2023). *Social Entrepreneurship Development Strategy*. *International Research Journal of Business Studies*, 16(1), 53–63. DOI: [10.21632/irjbs.16.1.53-63](https://doi.org/10.21632/irjbs.16.1.53-63). [in English].